

**UNAPREĐENJE LJUDSKE SIGURNOSTI
ZA UGROŽENE ZAJEDNICE
U JUGOZAPADNOJ SRBIJI**

**PROMOTING HUMAN SECURITY
FOR VULNERABLE COMMUNITIES
IN SOUTHWEST SERBIA**

Kancelarija za održivi razvoj
nedovoljno razvijenih područja

UNAPREĐENJE LJUDSKE SIGURNOSTI ZA UGROŽENE ZAJEDNICE U JUGOZAPADNOJ SRBIJI

U okviru promocije projekta Unapređenje ljudske sigurnosti u jugozapadnoj Srbiji organizovan je 9. oktobra 2012. godine, okrugli sto u Galeriji multimedijalnog centra u Novom Pazaru. Projekat, za koji je Fond Ujedinjenih nacija za ljudsku sigurnost obezbedio 2,8 miliona US\$, podrazumeva izgradnju reciklažnog i otpadnog centra i zadruga, poboljšan pristup uslugama vezanim za građanska prava i dokumenta i međuetnički dijalog kroz umetnost, sport, kulturu i obrazovanje.

U jugozapadnoj Srbiji će više od 60,000 građana u 6 opština biti korisnici projekta, uglavnom iz redova socijalno i ekonomski ugroženih grupa, a posebno žene, mladi i Romi.

Diskusiji o unapređenju i implementaciji projekta, čija realizacija omogućava zapošljavanje marginalizovanih i ranjivih grupa, poboljšanje pristupa uslugama i unapređenje interkulturalnog dijaloga, prisustvovali su: H.E. Gospodin Tošio Cunozaki, Ambasador Japana u Srbiji, Gospoda Čihan Sultanoglu, Pomoćnica administratora Programa Ujedinjenih nacija za razvoj i direktorka Regionalnog biroa za Evropu i Zajednicu nezavisnih država, Dr. Sulejman Ugljanin, ministar u Vladi Republike Srbije, predstavnici institucija Vlade Republike Srbije, Daniel Varga, predstavnik UNDP programa u Srbiji, lokalnih samouprava, grada Novog Pazara i preko 40 gostiju, predstavnika civilnog društva.

PROMOTING HUMAN SECURITY FOR VULNERABLE COMMUNITIES IN SOUTHWEST SERBIA

The project Improving Human Security in Southwest Serbia was launched on October 9, 2012, and included a round table on Human Security in the Gallery of the Multimedia Center in Novi Pazar. The United Nations Trust Fund for Human Security provides U.S. \$ 2.8 million for this project, which involves the construction of a recycling and waste center and cooperative, improved access to services related to civil rights and documents, and inter-ethnic dialogue through arts, sports, culture and education. The project aims to reach more than 60,000 beneficiaries, from various vulnerable groups and communities in six municipalities in Southwest Serbia.

The Japanese Ambassador to Serbia, H.E. Mr. Toshio Tzunozaki, the UNDP Assistant Administrator and Director of Regional Bureau for Europe and the CIS, Ms. Cihan Sultanoglu, the Minister in the Government of the Republic of Serbia, Dr. Sulejman Ugljanin, the Representative of the City of Novi Pazar, Mirsad Jusufovic, the Representative of the UNDP program in Serbia, Daniel Varga, and over 40 guests, representatives of national and local government, civil society, and media were present at the promotion of the project. The implementation of the projects will provide employment for marginalized and vulnerable groups, improved access to services and the promotion of intercultural dialogue.

Projekat čiji je glavni cilj da omogući opstanak i dostojanstven život ljudi u neizvesnim okolnostima je prepoznat kao temelj održivog razvoja i stabilnosti u Srbiji zahvaljujući angažovanju UN u Srbiji i Stalnog predstavnika UN u Srbiji N.J.E. Vilijama Infantea, stručnoj i preciznoj koordinaciji UNDP tima, kojim rukovodi direktorka Čihan Sultanoglu i zalaganju ambasadora Japana u Srbiji N.J.E. Tošiu Cunozakiju uz Vladu Japana koja je jedan od glavnih donatora Fonda za Ljudsku Sigurnost.

Projekat Unapređenje ljudske sigurnosti u jugozapadnoj Srbiji koji promovise i podržava multikulturalnost i sigurnost, u kratkom vremenskom roku podržale su institucije Vlade Republike Srbije, grad Novi Pazar i lokalne samouprave u kojima se ovaj projekat realizuje (Sjenica, Tutin, Nova Varoš, Prijepolje i Priboj).

Ministar dr. Sulejman Ugljanin koji rukovodi Kancelarijom za održivi razvoj nedovoljno razvijenih područja, a koja je u nadležnosti Vladi Republike Srbije, rekao je da će maksimalno biti uključen u ovaj projekat i izrazio zadovoljstvo zbog toga što je Novi Pazar, kao centar jednog od nerazvijenih regiona izabran za početak realizacije projekta.

„Ovo je početak brze reakcije gospodina Infantea, sa kojim sam o ovom projektu razgovarao pre dva meseca, a koji mi je nakon samo mesec dana rekao da je novac obezbeđen i mi smo danas ovde. Posebno me raduje činjenica da je za realizaciju ovog projekta izabran Novi Pazar kao centar jedne nerazvijene regije, u kojoj ima nekoliko nerazvijenih opština”, rekao je Ugljanin.

Ambasador Japana u Srbiji, Tošio Cunozaki, ocenio je da je obezbeđivanje ljudske sigurnosti od vitalnog značaja za održavanje stabilnosti u Srbiji.

„Ovo je veoma važan projekat za ljudsku sigurnost i veoma mi je drago što naša ambasada može da pomogne u njegovoj realizaciji”, rekao je Cunozaki.

Osvrćući se na koncepti UN i važnost pitanja ljudske bezbednosti, Pomoćnica administratora Programa Ujedinjenih nacija za razvoj i direktorka Regionalnog biroa za Evropu i Zajednicu nezavisnih država, Čihan Sultanoglu, istakla je da je reč o zajedničkom projektu agencija UN, Vlade Srbije, opštinske vlasti i civilnog društva, kojim se investira u budućnost. Naglasila je da je krajnji cilj projekta pomoć marginalizovanim grupama i uspostavljanje interkulturalnog dijaloga.

Diskusiju o projektu kojim se povećava ljudska sigurnost su podržali predstavnici institucija Vlade Republike Srbije i grada Novog Pazara, sa zaključkom da projekat doprinosi rešavanju nekih od mnogobrojnih izazova sa kojima se grad Novi Pazar suočava, kao što su nezaposlenost i infrastrukturni razvoj.

Promocija projekta Unapređenje ljudske sigurnosti u jugozapadnoj Srbiji nastavljena je posetom osnovnoj školi „Aleksandar Stojanović Leso,“ gde su predstavnici delegacije UN,

This project and its main objective - to allow the survival and dignity of people in an uncertain environment - has been recognized as the basis of sustainable development and stability in Serbia owing to the engagement of the UN in Serbia, and the UN Resident Representative in Serbia, William Infante, together with the professional and precise coordination of the UNDP team, headed by Ms Cihan Sultanoglu, UNDP Assistant Administrator and Director of Regional Bureau for Europe and CIS, as well as the efforts of the Japanese Ambassador in Serbia, H.E. Toshio Tsunozaki, and the Government of Japan, which is one of the main donors of the Human Security Trust Fund globally.

The project “Improving human security in southwest Serbia” promotes and supports multiculturalism and security, and in a short time gained the support of the institutions of the Republic of Serbia, the city of Novi Pazar, as well as local governments where the project will be implemented (Sjenica, Tutin, Nova Varos, Prijepolje and Priboj).

Minister Dr Sulejman Ugljanin, in charge of the Office for sustainable development of underdeveloped areas of Serbia in the Government of the Republic of Serbia, said that he will be fully involved in this project and expressed satisfaction that Novi Pazar, an underdeveloped region, was chosen as the center for the start of the project.

„This is the beginning of the rapid reaction of Mr. Infante, with whom I spoke about this project two months ago. Only a month later, he told me that the funds were received, and here we are today. I am particularly pleased with the fact that Novi Pazar was selected for this project, as it is the center of an underdeveloped region, with several underdeveloped communities” Ugljanin said.

The Japanese Ambassador to Serbia, H.E. Toshio Tsunozaki, said that ensuring human security is vital to maintaining stability in Serbia.

institucija Vlade Republike Srbije i lokalnih vlasti razgovarali sa predstavnicima korisnika programa.

Tom prilikom, Nenad Bogdanović i Dalibor Bogdanović, predstavnici lokalne romske zajednice, Mefail Djukatani, predstavnik romske zajednice interno raseljenih lica, Besim Kožar, predstavnik sela Vražegrnci, Đorđe Božović, predstavnik Centra za decu i omladinu-Duga, Ismet Suljović, predstavnik organizacije Merhamet, Bogdan Radović, predsednik lokalne

“This is a very important project for human security and I am very pleased that our embassy can help in its realization ” Tsunozaki said.

Discussing the importance of the human security concept and related issues, the UNDP Assistant Administrator and Director of Regional Bureau for Europe and the CIS, Cihan Sultanoglu, said that it is a joint project of UN agencies, the Government of Serbia, local authorities and civil society, which represents an investment for the future. She stressed that the ultimate goal of the project is assistance to marginalized groups and establishing intercultural dialogue.

The Representative of the City of Novi Pazar in charge of International Cooperation, Mirsad Jusufovic, reiterated his satisfaction with the choice of Novi Pazar as the first city to implement a program of improving human security, an essential prerequisite for sustainable development. The implementation of the project “Improving human security in southwest Serbia” can contribute to solving some of the many challenges facing the City of Novi Pazar, such as unemployment and infrastructural development.

The launch of the Human Security project was continued with a visit to the elementary school "Aleksandar Stojanovic Leso," where the representatives of the UN delegation and the representatives of the national and local governments discussed the project goals and activities with the intended project beneficiaries.

On that occasion, the representatives of the local Roma community, Nenad Bogdanovic and Dalibor Bogdanovic, the representative of the Roma community for internally displaced persons Mefail Djukatani, the representative of Vražegrnci village, Besim Kožar, the representative of the Center for Children and Youth “Duga“ Djordje Bozovic, the representative

zajednice, i gradski koordinator za brigu o Romima, interesovali su se za implementaciju i upravljanje projektom, podsećajući da je potrebno planiranje kako bi se izbeglo dalje degradiranje životne sredine i pomoglo ugroženim grupama.

Nakon razgovora, učesnici dijaloga su imali priliku da uživaju u interaktivnoj predstavi koju je pozorišna grupa "Iluzija" spremila specijalno za decu osnovne škole „Aleksandar Stojanović Leso“, na temu sigurnosti, hrabrosti i multikulturalnosti. Deca u školi su iz različitih zajednica, većina njih iz ranjivih grupa koje će biti korisnici programa, i često su podeljeno kulturološkim barijerama; predstava ih je sve uključila u zajedničku akciju, i deca su se zajedno smejala i igrala.

U nastavku promocije projekta Unapređenje ljudske sigurnosti u jugozapadnoj Srbiji, delegacija je posetila romsko naselje Blaževo. Nj.E. Gospodin Tošio Cunožaki, Gospođa Čihan Sultanoglu, ministar dr. Sulejman Ugljanin i Gospodin Infante su u neposrednom razgovoru sa stanovnicima naselja Blaževo bili u prilici da od samih građana saznaju nešto više o njihovim najvećim problemima kao što su zdravstvena zaštita, neadekvatni uslovi stanovanja, nezaposlenost i obrazovanje.

Poseta romskom naselju Blaževo podstakla je delegaciju da predloži angažovanje Komesarijata za izbeglice Srbije kako bi se razmotrilo povezivanje ovog projekta sa planiranim Stambenim fondom za izbeglice, pružila pomoć sugrađanima i uspešno realizovao projekat Unapređenje ljudske sigurnosti u jugozapadnoj Srbiji. Grad Novi Pazar i susedne opštine su izrazili spremnost da stave na raspolaganje raspoloživu infrastrukturu za smeštaj izbeglica.

of the humanitarian organization "Merhamet", Ismet Suljovic, the President of the local community, Bogdan Radovic, and the Roma coordinator from the city of Novi Pazar, inquired about the implementation and management of the project, noting that there is a need for precise planning, in order to avoid further degradation of the environment and help vulnerable communities.

After the dialogue, all participants enjoyed an interactive theatre play created by the Theatre Group Illusion, especially for the children of the elementary school "Aleksandar Stojanovic Leso," on the topics of safety, courage and multiculturalism. The children in this school come from different communities, most of them from the vulnerable groups that will benefit from the project, and are most often divided along cultural lines; the play involved them all in joint action and the children laughed and had fun together.

In the further promotion of the project "Improving human security in southwest Serbia", the delegation visited the Roma settlement in nearby Blaževo. In direct conversation, H.E. Mr. Toshio Tzunožaki, Ms. Čihan Sultanoglu, Minister Sulejman Ugljanin, and Mr. Infante were able to learn from the citizens about their biggest problems, such as health care, inadequate housing conditions, unemployment and education.

The visit to the Roma settlement in Blaževo encouraged the delegation to propose the engagement of the Commissariat for Refugees of Serbia, and to consider linking this project with the planned Housing fund for refugees, to provide assistance to the citizens and successfully complete Improving Human Security in southwest Serbia. The City of Novi Pazar and neighboring municipalities expressed their willingness to make available their infrastructure for the accommodation of refugees.

Naziv projekta <i>Title of the project</i>	Unapređenje ljudske bezbednosti za ugrožene zajednice u jugozapadnoj Srbiji <i>Improving Human Security for Vulnerable Communities in southwest Serbia</i>
Trajanje projekta <i>Duration of the project</i>	24 meseca <i>24 months</i>
Izvršne organizacije UN (uključujući i kontakte u kancelarijama na terenu) <i>Executing UN organizations (incl. contacts in field offices)</i>	Kancelarija UNDP u Srbiji Kancelarija UNOPS za Evropu I Bliski istok (EMO) Kancelarija SZO u Srbiji <i>UNDP Country Office Serbia UNOPS Europe and Middle East Office (EMO) WHO Country Office Serbia</i>
Izvršni saradnici van UN <i>Non-UN executing partner</i>	KORNRP Komesarijat za izbeglice Poverenik za zaštitu ravnopravnosti Nacionalna služba za zapošljavanje (NSZ) Opštine u jugozapadnoj Srbiji <i>OSDUA (KORNRP) Commissariat for Refugees Commissioner for the Protection of Equality National Employment Services (NES) Municipalities in southwest Serbia</i>
Budžet projekta uključujući i PSC (Upravni odbor projekta) <i>Project budget including PSC</i>	2,859,659.53 američkih dolara <i>USD 2,859,659.53</i>

Predloženi projekat podržava ciljeve unapređene od strane Fonda za ljudsku bezbednost i odnose se na Član V. Fokus implementacije (a) i Član IV. Ključni kriterijumi finansiranja (a) – (h) koji su predviđeni UNTFHS smernicama.

Projekat je namenjen ugroženim grupama izbeglica, interno raseljenim licima i povratnicima u jugozapadnoj Srbiji, koji su patili decenijama zbog regionalnog konflikta tokom kojeg su se tenzije povećavale i ljudska bezbednost je slabila. Ove tenzije koje su izazvale nesigurnost potiču od Balkanskih ratova podstaknute su skotijom neizvesnošću koja proizilazi iz tekućeg dijaloga između Srbije i Kosova i međuetničke i verske borbe između bošnjačkih lidera u jugozapadnoj Srbiji.

Ovaj projekat će započeti inovativan i pregledan model koji će zaposliti angažovati i osnažiti ugrožene grupe koje su interno podeljene i obespravljene od strane centralne vlasti. Ovaj projekat će stvoriti radna mesta koja će doneti prihod domaćinstvima, osigurati pristup javnim i socijalnim službama i promovisati jedinstvo zajednice koja će zajednički unaprediti i ojačati ljudsku sigurnost u jugozapadnoj Srbiji.

Tekući i dosadašnji projekti u jugozapadnoj Srbiji fokusirani su pretežno na društveno-ekonomski razvoj, zanemarujući zajednicu, kulturne i etničke tenzije. Ovaj projekat će angažovati zajednice, osnažiti ih da poboljšaju bezbednost primenom novih mehanizama koji će smanjiti tenzije između i unutar etničkih grupa. Agencije UN koje su doprinele ovom predlogu projekta

The proposed project supports that goals and objectives advanced by the Trust for Human Security and addresses Article V. Focus of Implementation (a), and Article IV. Key Funding Criteria (a) – (h) that are stipulated in the UNTFHS Guidelines.

The project targets vulnerable groups of refugees, IDPs and returnees in southwest Serbia, who have suffered from decades of regional conflict during which tensions have increased and human security has waned. These tensions that have stoked insecurity originated with the Balkan wars, and have been fueled by more recent uncertainty resulting from the ongoing dialogue between Serbia and Kosovo, and the intra-ethnic and religious struggle between Bosniak leaders in southwest Serbia.

This project will pioneer an innovative and scalable model that will employ, engage and empower vulnerable groups that are divided internally and disenfranchised by central government. This project will create jobs that will generate household income, secure access to public and social services, and promote community cohesion which will collectively enhance and strengthen human security in southwest Serbia.

Ongoing and past projects in southwest Serbia have focused predominantly on socio-economic development, neglecting community, cultural and ethnic tensions. This project will engage communities, empowering them to enhance security by implementing new mechanisms that will reduce inter and intra-ethnic tensions. The UN Agencies that contributed to this project

istraživale su različite opcije finansiranja, ali veruju da politika i filozofska paradigma unapređena od strane Fonda Ujedinjenih nacija za ljudsku bezbednost najviše odgovara potrebama koje postoje u jugozapadnoj Srbiji i koje se manifestuju u potencijalnom sukobu koji prethodi bezbednosti. Ne postoji nijedan drugi izvor finansiranja u ovom trenutku koji bi se bavio ovom specifičnom potrebom ili započinjanjem programa koji je predložen.

Projekat će iskoristiti komparativne prednosti i preovlađujuće mogućnosti svakog od učesnika Agencija UN i saradivače sa drugim Agencijama UN (koje se nalaze u Srbiji ili ne); civilnim društvom, nevladinim i društvenim organizacijama, akademskim krugovima, lokalnom vlašću i drugima koji će sprovesti ovaj program.

Detalji projekta:

a. Ciljni korisnici: Ciljni korisnici su ugroženi pojedinci i domaćinstva koja se nalaze u zajednicama koje čine izbeglice, raseljena lica i povratnici (uključujući Rome) u Novom Pazaru i drugim opštinama u jugozapadnoj Srbiji, uključujući Novu Varoš, Prijepolje, Sjenicu, Tutin i Priboj. Ove zajednice su politički obespravljene, socijalno isključene i ekonomski oslabljene. Stopa nezaposlenosti je visoka i mnogi su žrtve otvorene socijalne i ekonomske diskriminacije. Projekat će biti namenjen ovim marginalizovanim i ugroženim grupama, sa posebnim naglaskom na žene i decu.

b. Cilj (evi) za ljudsku bezbednost : poboljšati bezbednost izbeglica, interno raseljenih lica, migranata i drugih ugroženih pojedinaca i zajednica u jugozapadnoj Srbiji, oslobađajući ih od želje i potrebe da se povezuju sa političkom, socijalnom i ekonomskom isključenošću.

Cilj 1: Stvaranje prihoda i zapošljavanje

Uspostavljanje zvaničnog centra za sakupljanje otpada i reciklažu i Zadruga u ili u blizini Novog Pazara koja će zapošljavati najmanje pedeset ljudi, a kroz koju će zaposleni i njihove porodice obezbediti pristup zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju i socijalnim službama i smanjiti ugroženost. Bezbednost za ove pojedince i njihove porodice će biti poboljšana i njihov osećaj pripadnosti će biti ojačan.

proposal have explored different funding options, but believes that the policy and philosophic paradigm advanced by the United Nations Human Security Trust Fund is the most responsive to the needs that exist in 5

southwest Serbia and which are manifest in potential conflict that threatens security. No other source of funding exists at this juncture to address this specific need, or for the pioneering programming that is proposed.

Strong local government buy-in and support is essential for the success of this project. Once the funding has been approved by the HSTF, the project will execute formal agreement(s) with the Municipality of Novi Pazar, and/or others which will: 1) provide the location (site) for the recyclables collection center; 2) process the requisite local licenses and permits; and, 3) process relevant documentation and secure citizens' access to services for members of the Center, their families and communities.

The project will capitalize on the comparative advantages and predominant capabilities of each of the participating UN Agencies, and will cooperate with other UN Agencies (resident and non-resident in Serbia); civil society, non-governmental and community-based organizations; academia; local government; and others to implement this programme.

Project Details:

a. Target beneficiaries: Target beneficiaries are vulnerable individuals and households resident in communities comprising refugees, IDPs and returnees (including Roma) in Novi Pazar and other municipalities in southwest Serbia, including Nova Varos, Prijepolje, Sjenica, Tutin and Priboj. These communities are politically disenfranchised, socially excluded and economically unempowered. Unemployment rates are high, and many are the victims of overt social and economic discrimination. The project will target these marginalized and vulnerable populations, with special emphasis on women and children.

b. Human security goal(s): To improve the human security of refugee, IDP, migrant and other vulnerable individuals and communities in southwest Serbia, freeing them from want and need that is associated with political, social and economic exclusion.

Objective 1: Income Generation and Employment

Establish a formal recycling and waste collection center and cooperative in or near Novi Pazar that employs at least 50 people, and through which employees and their families will secure access to health, education, and social services that enfranchise and reduce vulnerability. Human security for these individuals and their families will be enhanced, and their sense of belonging will be strengthened.

This project will establish a recycling and waste collection center and cooperative in or near Novi Pazar that will be innovative, scalable, and which provides legal and formal employment for individuals from vulnerable populations. These individuals comprise populations of refugees, IDPs, migrants and other vulnerable peoples who are disenfranchised politically, socially and economically, and for whom want and fear are tragically pervasive. These vulnerable individuals and their families are unserved by the government's health, education and social services, including job placement implemented under a variety of "active labor market measures." In addition to the direct benefits that marginalized individuals and their families will enjoy, the center will yield environmental benefits that further enhance security that is otherwise impaired by the degradation of natural resources, such as water and air quality.

Ovaj projekat će uspostaviti Centar za sakupljanje otpada i reciklažu u ili blizu Novog Pazara koji će biti inovativan, pregledan, pružajući pravno i formalno zaposlenje za pojedince iz ugroženih grupa. Ovi pojedinci čine grupe izbeglica, interno raseljenih lica, migranata i drugih ugroženih ljudi koji su politički, društveno i ekonomski obespravljeni i kod kojih se želja i strah tragično prožimaju. Ovi ugroženi pojedinci i njihove porodice ne dobijaju od Vlade zdravstvenu zaštitu, obrazovanje i socijalne usluge, uključujući i zapošljavanje koje se sprovodi pod različitim "aktivnim merama na tržištu rada". Pored direktnih koristi koje će marginalizovani pojedinci i njihove porodice uživati, Centar će doneti korist za životnu sredinu i poboljšati bezbednost koja je, inače, oštećena degradacijom prirodnih resursa kao što su voda i kvalitet vazduha.

Neformalno sakupljanje otpada i reciklaža je jedna od najvažnijih i svuda prisutnih oblika strategije za opstanak koju praktikuju mnoge ugrožene grupe, posebno Romi. Odrasli i deca najčešće preturaju po komunalnom otpadu, kantama i deponijama, nezaštićeni i tako su izloženi mnoštvu opasnosti po zdravlje i pretnjama. Takvo "sakupljanje otpadaka" je široko rasprostranjeno u Srbiji, uključujući i Sandžak. Pojedinci, koji su primorani da prikupljaju otpad su objekti diskriminacije, zlostavljanja i uznemiravanja i oni su eksploatisani od strane posrednika koji vrše veleprodaju sirovina. Ovi ugroženi ljudi su izbegavani od strane društva, marginalizovani i uskraćeni im je pristup pravima i slobodama. Neki nemaju izvod iz matične knjige rođenih ili druge dokumente koji potvrđuju njihovo državljanstvo, a tako oni i njihova deca žive bez zdravstvene zaštite, obrazovanja i drugih usluga.

Predložene aktivnosti

1. Uspostaviti Centar za sakupljanje otpada i zadrugu. Zadruga će sakupljati sekundarne sirovine od subjekata u javnom i privatnom sektoru, uključujući i opštinske vlasti, preduzeća i stanove za više porodica. Materijali će ili biti primljeni u centar ili prikupljeni kamionima koji će biti u vlasništvu i pod upravom

6 Informal waste collection and recycling is among the most important and ubiquitous survival strategies practiced by many vulnerable groups, particularly the Roma. Adults and children commonly rummage through communal waste bins and dumps, unprotected, and thus they are exposed to myriad health hazards and threats. Such "scavenging" is widespread in Serbia, including in the Sandzak. Individuals, who are compelled by their circumstance collect waste, are the objects of discrimination, abuse, and harassment, and they are exploited by middlemen who wholesale recyclables. These vulnerable people are shunned by society, marginalized, and denied access to rights and freedoms. Some have no birth or other documents that affirm their citizenship, and thus they and their children live without access to health, education and other services.

Proposed Activities

1. Establish a waste collection Center and Cooperative. The Cooperative will collect secondary waste materials from entities in the public and private sectors, including municipal government, enterprises, multi-family apartments. Materials will either be received at the center, or collected by trucks that will be owned and operated by the Cooperative and its members. The secondary waste will be sorted, weighed and bailed before sale to wholesalers and processors. The Cooperative will prepare all legal documents required for the collection/transport, processing and sale of secondary waste and recyclables. The Cooperative may also spearhead other income-generating activities, that diversify sources of income and which create further demand for labor. These activities may include: greening, landscaping, snow removal, cleaning and janitorial services, moving and transport services, and others for municipalities and large companies. The project will provide the Cooperative with facilities and equipment to launch these activities. At the conclusion of the project all assets procured for the Center will be transferred to the Cooperative.

2. Public – Private Partnership and Legal Covenants. The Project will execute a Cooperative Agreement with the Municipality of

Zadruge i njenih članova. Sekundarni otpad će biti sortirani, izmjereni i preneti preko prodajnih prodavaca na veliko i prerađivačima. Zadruga će pripremiti svu zakonsku dokumentaciju potrebnu za prikupljanje, prevoz, preradu i prodaju otpada i sekundarnih sirovina. Zadruga, također, može predvoditi druge aktivnosti koje donose prihod, da menja izvore prihoda koji stvaraju dalju potražnju za radom. Ove aktivnosti mogu uključiti: ozelenjavanje, uređenje, uklanjanje snega, čišćenje i usluge čuvanja, selidbe, transportne usluge i drugo za opštine i velike kompanije. Projekat će opremiti Zadrugu objektima i opremom za pokretanje ovih aktivnosti. Na kraju projekta sva sredstva nabavljena za Centar će biti prebačena u Zadrugu.

2. Javno - privatno partnerstvo i pravni sporazumi. Projekat će napraviti sporazum Zadruga sa opštinom Novi Pazar i/ili sa drugima koji mogu biti zainteresovani i relevantni, zacrtaavajući zadatke i odgovornosti koje su svojstvene svakoj strani u uspostavljanju Centra za reciklažu i Zadruga. Opština Novi Pazar i/ili zainteresovana opština će biti odgovorna za obezbeđivanje odgovarajuće lokacije za Centar pod dugoročnom koncesijom, zakup ili drugi relevantni mehanizam za dodelu na korišćenje Zadrugi. Zadruga može ući u druge dugoročne ugovore sa opštinom (opštinama) koje bi upravljale radom Zadruga i koji integrišu Zadrugu u opštinskom planu (planovima) i strategijom (strategijama) upravljajući otpadom. O bilo kakvim promenama u bilateralnim sporazumima napravljenim između Zadruga i opštine moraju da se slože obe strane.

3. Uprava i menadžment. Centar će biti u vlasništvu i pod upravom Zadruga koja će biti propisno registrovana kao legalan posao po srpskom zakonu. Zadruga će upravljati Centrom koji će biti sastavljen od pojedinaca obučeni da ostvare pun spektar administrativnih i operativnih funkcija u vezi sa funkcionisanjem Centra. Zadruga će podzakonskim aktima zahtevati da sve promene u članovima o udruživanju i/ili registraciji budu odobrene od strane dvotrećinske većine članova Zadruga.

4. Poslovni razvoj. Zadruga će napraviti off-take sporazume i/ili obezbediti ugovore sa bilo kojim lokalnim javnim ili privatnim licem koje se bavi recikliranjem otpada. Ovo može uključiti lokalnu vlast, škole, institucije, preduzeća i kompanije. Zadruga će nastojati da izvrši ugovore za obim otpada za recikliranje dovoljan da obezbedi finansijsku održivost.

5. Obuka radnika i sertifikacija. Članovi Zadruga i zaposleni će biti obučeni i dobiti sertifikat u sledećim oblastima:

- Sakupljanje otpada;
- Rukovanje, sortiranje i prerada otpada;
- Korišćenje opreme i održavanje;
- Profesionalno zdravlje i bezbednost;
- Poslovni razvoj i marketing: definisanje tržišta i potreba tržišta; plasman proizvoda i pozicioniranje; konkurencija na tržištu sekundarnih sirovina, itd.

6. Operativni ciljevi i ciljevi o prihodu. Centar će početi poslovanje u roku od 9 meseci nakon prijema sredstava. Centar će raditi na tome da ima pozitivan novčani tok na mesečnom nivou u roku od 12 meseci od početka poslovanja i da bude profitabilan do kraja druge godine poslovanja.

7. Uspostavljanje Fonda za socijalne zajednice. Neraspoređena dobit ostvarena od Centra će uložiti u Fond za socijalne zajednice, koji će također nastojati da obezbedi dodatni doprinos eksternih izvora uključujući opštine, preduzeća ili privatnih lica. Sredstva će biti na posebnom računu od Zadruga i biće isplaćena u skladu sa uslovima koji će biti definisani u sporazumu Zadruga postignutim

Novi Pazar, and/or any others that may be interested and relevant, outlining the tasks and responsibilities that reside with each party in establishing the Recycling Center and Cooperative. Novi Pazar Municipality, and/or the interested municipality, will be responsible for providing a suitable site for the Center under a long-term concession, lease or other relevant mechanism to assigning use to the Cooperative. The Cooperative may enter into other long term agreements with the Municipality(ies), that govern the operation of the Cooperative, and which integrate the Cooperative in the municipal waste management plan(s) and strategy(ies). Any changes to the bi-lateral agreements executed between the Cooperative and the municipality must be agreed by both parties.

3. Governance and Management. The Center will be owned and operated by the Cooperative which will be duly registered as legal business under Serbian law. The Cooperative will manage the Center which will be staffed by individuals who will be trained to exercise the full range of administrative and operational functions associated with the running of the center. Cooperative by-laws will require that any changes to the articles of incorporation and/or registration be approved by a two-thirds majority of the Cooperative members.

4. Business development. The Cooperative will execute off-take agreements and/or supply contracts with any local public or private entity that generates recyclable waste. This may include local government, schools, institutions, enterprises and companies. The Cooperative will seek to execute contracts for a volume of recyclable waste sufficient to ensure financial sustainability.

5. Staff Training and Certification. The Cooperative members and employees will be trained and certified in the following areas:

- Waste collection;
- Waste handling, sorting and processing;
- Equipment use and maintenance;
- Occupational health and safety;
- Business development and marketing: Defining the market and market needs; product placement and positioning; competition in the recyclables market, etc.

6. Operating and revenue targets. The Center will commence operations within 9 months following receipt of funds. The Center will work to be cash flow positive on a monthly basis within 12 months of the commencement of operations, and to be profitable by the end of the second year of operations.

7. Establish a Social Community Fund. Retained earnings generated by the Center will capitalize a Social Community Fund which will also seek to secure additional contributions external sources including municipalities, companies or private persons. The funds will be maintained in a separate account by the Cooperative, and will be disbursed according to the terms and conditions that will be defined in the Cooperative Agreement executed with the Municipality(ies) and other relevant parties. The Social Community Fund will be governed by a separate Board that will be comprised of members of the Cooperative and the Municipality(ies). The Board will make funding decisions related to the allocation and disbursement of funds. The Board will also establish criteria for the selection of prospective recipients of funds, and will monitor the use of funds. Projects that receive funds will likely be small, and may include initiatives to promote health, literacy and education, and other social goods. 10% of funds should be invested in promoting gender issues.

sa opštinom (opštinama) i drugim relevantnim strankama. Fondom za društvene zajednice će rukovoditi poseban Odbor koji će se sastojati od članova Zadruga i opštine (opština). Upravni odbor će donositi odluke o finansiranju u vezi sa dodelom i isplatom sredstava. Odbor će, takođe, utvrditi kriterijume za izbor budućih primaoca sredstava i pratiće korišćenje sredstava. Projekti koji primaju sredstva će verovatno biti mali i mogu uključivati inicijative za promociju zdravlja, pismenosti i obrazovanja, kao i drugih društvenih dobara. 10% sredstava treba da bude uloženo u promovisanje pitanja ravnopravnosti polova.

Nadzor i evaluacija plana

Projekat će biti praćen od strane Upravnog odbora JP i primenjivaće metodologiju od jedanaest koraka za Ljudska bezbednost - procena uticaja (HSIA). Procena uticaja će biti blisko koordinisana i integrisana sa praćenjem Milenijumskih razvojnih ciljeva u Srbiji (MDG) i glavnih razvojnih okvira, kao što su Okvir razvojne pomoći Ujedinjenih nacija (UNDAF) i Nacionalna strategija razvoja. Nezavisni konsultanti će sprovesti srednjoročnu i konačnu ocenu Zajedničkog programa koji će se sastojati od pregleda literature i može uključivati intervju na terenu, fokus grupe i druga sredstva za prikupljanje podataka i informacija. Menadžer Zajedničkog programa će stalno pratiti i ocenjivati izvođenje programa, procenjujući finansijske performanse, članstvo, zapošljavanje i drugu kvantitativnu metriku koja je vezana za rad Centra i Zadruga. Menadžer Zajedničkog programa će, takođe, definisati i implementirati mehanizme za merenje rezultata koji su povezani sa promenom ponašanja, a samim tim i kvalitetno izvođenje u domenu povećanja kohezije u zajednici i obezbeđivanja boljeg pristupa uslugama.

Menadžer Zajedničkog programa će promovisati participativno istraživanje i pristupe proceni da se uključe opštinski i lokalni partneri i osnovni korisnici.

Monitoring and Evaluation Plan

The project will be monitored by the JP Steering Committee, and will apply the 11 steps Human Security Impact Assessment (HSIA) methodology. The impact assessment will be closely coordinated and integrated with the monitoring of Serbia's MDGs, and major development frameworks, such as the UNDAF and the National Development Strategy. Independent consultants will conduct mid-term and terminal evaluations of the Joint Programme which will comprise a literature review, and may include field-based interviews, focus groups and other means to gather data and information.

The Joint Program Manager will monitor and evaluate program performance constantly, assessing financial performance, membership, employment and other quantitative metrics that are tied to the operation of the Center and the Cooperative. The JPM will also define and implement mechanisms to measure results that are associated with behavior change, and therefore qualitative performance in domains such as increasing community cohesion and securing better access to services. 11

The JPM will promote participatory research and approaches to evaluation that engage municipal and local partners and grassroots beneficiaries.

Kancelarija za održivi razvoj
nedovoljno razvijenih područja

Nemanjina 11, 11000 Beograd
Republika Srbija

Office for Sustainable Development
of Underdeveloped Areas

Nemanjina 11, 11000 Belgrade
Republic Serbia

tel: +381 (11) 311 4227

www.kornrp.gov.rs

